

Hejnosz, Wojciech

"Jan Schultz Szulecki i jego 'Tractatus historico-politicus de Polonia nunquam tributaria (1694 r.)'. Studium z dziejów polskiej literatury prawniczej", Henryk Grajewski, Łódź 1964 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 168

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Henryk Grajewski, *Jan Schultz Szulecki i jego Tractatus historico-politicus de Polonia nunquam tributaria (1694 r.)*. Studium z dziejów polskiej literatury prawniczej, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Prace Wydziału II, nr 53. Łódź 1964, ss. 71.

W ostatnim czasie daje się zauważyć w naszej literaturze naukowej szczególniejsze zainteresowanie działalnością naukową i literacką przedstawicieli społeczeństwa pomorskiego i pruskiego w okresie od późniejszego średniowiecza po czasy rozbiorów. Jest to niewątpliwie objaw bardzo dodatni, a to przede wszystkim z tego względu, że m. in. tą drogą dokonuje się ściślejsze zespolenie tych niegdyś — i teraz znowu polskich terenów z resztą naszych ziem.

Z tego też choćby względu na osobną uwagę zasługuje praca Henryka Grajewskiego pod wymienionym na wstępie tytułem, poświęcona jednemu z wybitniejszych prawników dawnego Gdańska (przełom XVII—XVIII wieku). Autor omawianej pracy nie kryje się z tym, że zainteresowanie jego skierowane było raczej na wspomniany *Tractatus*, niż na osobę jego autora, jednakże dzięki szerokiej kwerendzie archiwalnej i bibliograficznej potrafił on zdobyć szereg cennych wiadomości o tym autorze, które zebrane są w rozdziale I i w zakończeniu pracy.

W krótkiej przedmowie autor tej pracy słusznie zaznacza, iż zarówno osobę Jana Schultza, jak i jego *Tractatus* oceniać należy wedle współczesnych im stosunków, a wtedy dopiero znajdziemy właściwą miarę, by należycie ocenić zarówno tego autora, jak i jego dzieło. Toteż trzeba się przychylić do apelu, jaki autor w związku z tym wysuwa: „Oceniajmy więc *Tractatus* jako ciekawy, historyczny dokument polskiej literatury prawniczej, nie wdając się w zbędne polemiki z jego autorem” (s. 8).

Samej pracy Szuleckiego poświęcił autor rozdział II swego studium, podając przede wszystkim jej zwięzłe streszczenie. Praca Szuleckiego powstała jako utwór polemiczny, zawierający odpowiedź na zarzuty podniesione przeciwko Polsce głównie przez Hermana Conringa, jednego z wybitnych przedstawicieli niemieckiej nauki historii prawa. Wiedziony uczuciem patriotyzmu i urażonej dumy narodowej Szulecki stara się wszelkimi sposobami wykazać, iż Polska nigdy nie pozostawała w zależności trybutarnej czy to od państwa niemieckiego, czy też od kogokolwiek innego. W tej swojej metodzie polemicznej, nie zawsze wolnej od stronniczego subiektywizmu, autor ten nie stanowi jakiegoś wyjątku wśród współczesnych mu pisarzy, a niektóre jego wywody, jak np. dotyczące prawa Polski do zająćcia ziem pruskich (ss. 42 n.) czyta się i dzisiaj z zainteresowaniem.

Do omawianej pracy dołączono bibliografię, streszczenie w języku francuskim oraz indeks osób. Tekst zdobiół dwie ilustracje, przedstawiające karty tytułowe pierwotnych wydań omawianych publikacji.

Wojciech Hejnosz